

Det norske klassereglement for fælles- strafanstalterne.

Det første reglement for klasseinddeling og arbejds-
penge m. v. i fælles-strafanstalterne udfærdigedes af justis-
departementet den 27 januar 1886 i henhold til kongelig
resolution af 20 s. m. og trådte nogle få dage efter i kraft
i Thronhjems strafanstalt, som jeg har haft den ære at
bestyre siden 1 august 1887. Imidlertid blev der 5 maj
s. å. i reglementet foretaget en del forandringer, væsentlig
gæende ud på for recidivisternes vedkommende at forlænge
varigheden af opholdet i 1ste og 2den klasse og kun und-
tagelsesvis at tilstede deres oprykning i øverste klasse,
hvorhos der blev givet nogle tillægsbestemmelser vedkom-
mende arbejdspenge m. v.

Dette forandrede reglement er sålydende:

1ste klasse.

a. Korteste ophold i denne klasse er:

For fanger, der ikke tidligere har hensiddet i strafan-
stalt, ordentligvis 4 måneder,

for fanger, der for 1 gang har hensiddet i strafanstalt,
mindst 6 måneder,

for fanger, der for 2 gange har hensiddet i strafanstalt,
mindst 9 måneder,

for fanger, der for 3 eller flere gange har hensiddet i strafanstalt, mindst 12 måneder.

- b. Arbejdspenge tilstås ikke.
- c. Efter 2 måneders ophold gives undervisning i religion og læsning og efter omstændighederne i skrivning.
- d. Fra bogsamlingen udlånes hver 4de uge en bog af religiøs indhold.
- e. Fangen tillades at afsende og modtage brev samt at modtage besøg hver 3dje måned.

2den klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 6 måneder, men for fanger, der for har hensiddet i strafanstalt, mindst 9 måneder.
- b. Arbejdspenge tilstås fangen efter udvist flid og dygtighed med 4 eller 5 eller 6 øre pr. arbejdsdag.
- c. Der gives undervisning i religion, læsning, skrivning og regning.
- d. Fra bogsamlingen udlånes hver 3dje uge en bog af religiøs eller belærende indhold.
- e. Der kan tilstås 1 $\frac{1}{2}$ cm. tobak eller 2 $\frac{1}{2}$ gram snus daglig.
- f. Brevvexling og besøg tillades hver 2den måned.
- g. Fangen erholder regnetavle til brug på sovelokalet.
- h. Til brug på søn- og helligdage kan uddeles skrivesager og skrivesager.
- i. Fangen kan tilstedes billeder af familien.

3dje klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 8 måneder.
- b. Arbejdspenge tilstås efter udvist flid og dygtighed med 7 eller 8 eller 9 øre pr. arbejdsdag.
- c. Undervisning som i 2den klasse med norsk i stedet for læsning.
- d. En bog også af underholdende art udlånes af bogsamlingen hver 2den uge.

- e. Der kan tilstås 3 cm. tobak eller 5 gram snus daglig.
- f. Brevvexling og besøg tillades hver 6te uge.
- g. Til benyttelse på son- og helligdage kan, foruden skrivebøger og skrivesager, også uddeles tegnebøger og tegnesager.
- h. Fangen kan overlades visse nyttige og gavnlige genstande udenfor de reglementerede.

4de klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 12 måneder. Fanger, der tidligere har hensiddet i strafanstalt, bør i regelen ikke opflyttes højere end i denne klasse.
- b. Arbejdspenge tilstås efter udvist flid og dygtighed med 10 eller 11 eller 12 ore pr. arbejdsdag.
- c. Undervisning kan tillige gives i historie, geografi og sang.
- d. Udlån af en bog hver uge.
- e. Tobak kan tilstås som i 3dje klasse.
- f. Brevvexling og besøg tillades hver måned.
- g. Der kan tilstås 1 eller 2 salmodikoner på hvert værelse om son- og helligdagene.
- h. Skrivebøger kan benyttes også i hviletiderne om hverdagene.
- i. Fangen kan anvendes til sådanne arbejder, hvortil kræves større tillid, såsom til arbejde i køkken, bageri, vaskeri, renholdelse m. v.

5te klasse.

- a. Arbejdspenge tilstås efter udvist flid og dygtighed med 13 eller 14 eller 15 ore pr. arbejdsdag.
- b. Fangen kan tilstås lån af 2 bøger om ugen.
- c. Salmodikon og tegnesager kan benyttes også i hviletiderne om hverdagene.
- d. Foruden de i foregående klasser indrømmede begunstigelser kan fangen, når han vedblivende viser god

opførsel, af bestyreren tilstedes andre og større friheder, for så vidt de kan forenes med tilborlig orden i anstalten.

- e. Fangen tillades at bære skæg i det sidste år af straffetiden.

Almindelige bestemmelser.

- a. Fange opflyttes ikke fra lavere til højere klasse, med mindre han ved sin opførsel har gjort sig dertil fortjent.
- b. Fange, der måtte udmarke sig ved en i alle dele god opførsel, kan opflyttes i højere klasse efter kortere ophold i lavere klasse end foran bestemt.
- c. Fange, der er straffet for en i anstalten begået forseelse, kan ikke opflyttes i højere klasse før mindst 1 måned efter at straffen er udstået, hvis han er i 1ste eller 2den klasse, og mindst 2 måneder efter udstået straf, hvis han er i 3dje eller 4de klasse.
- d. For udvist slet forhold kan fange nedsættes i lavere klasse lige indtil i den nederste.

Sådan nedsættelse kan anvendes såvel som eneste straf som i forbindelse med anden straf.

- e. Spørgsmål om opflytning fra eller nedsættelse i en klasse har bestyreren at forelægge til drøftelse af funktionærforsamlingen, forend han tager sin bestemmelse. Også angående fastsættelse af arbejdets størrelse bør bestyreren konferere med vedkommende underordnede funktionærer.
- f. For fanger, hvis arbejde anses for at være af særdeles liden værd, kan der fastsættes lavere arbejdspenge end de for vedkommende klasse i almindelighed bestemte. Er fangen arbejdsudygtig, tilstås der ham ikke arbejdspenge.
- g. Arbejdspenge indsættes for hvert halvår på fangens konto, men til disposition af bestyreren, i auktoriseret sparebank. Efter fangens anmodning kan dog bestyreren bestemme, at indtil halvdelen af optjente arbejds-

penge udbetales til fangens trængende ægtefælle, børn eller forældre.

Ved fangens løsladelse afgør bestyreren, om de oplagte arbejdspenge skal udbetales til fangen eller på anden måde anvendes til dennes bedste.

- h. Gør fange sig skyldig i grovere forseelse, kan optjente arbejdspenge forbrydes. Dog må justis-departementets bestemmelse herom for hvert enkelt tilfælde indhentes.
- i. Ødelægger eller beskadiger fangen med hensigt eller af grov uagtsomhed nogen anstalten tilhørende genstand, kan bestyreren bestemme, at erstatning herfor bliver at udrede af fangens arbejdspenge.
- k. Arbejdspenge er ikke at anse som fangens ejendom, forinden de er givne ham ihænde, og kan derfor ikke beslaglægges, udsædsværes eller udpantes, saa længe de henstå under bestyrerens omsorg.
- l. Dør fangen under opholdet på anstalten, bliver arbejdspengene at tilstille vedkommende skifteret.
- m. Nærværende reglement gælder fra 1ste februar 1886 og indtil videre.

I skrivelse af 24 november 1887 har derhos justis-departementet givet en del fortolkninger til reglementet. Disse fortolkninger er sålydende:

Det fremgår af reglementets »almindelige bestemmelser«
litr. a — »fange opflyttes ikke fra lavere til højere klasse, med mindre han ved sin opførsel har gjort sig dertil fortjent« — at det ikke giver nogen fange noget krav på at opflyttes efter udløbet af den for opholdet i vedkommende klasse fastsatte minimumstid, at hans opførsel har været sådan, at han ikke har forbrudt sig mod nogen af de i strafanstalten gældende bestemmelser eller regler, så at han har undgået refselse eller irettesættelse. For at fangerne skal få nyde godt af den begunstivelse eller opmuntring, som klasseopflytningen er ment at skulle medføre, udfordres, at bestyreren efter samråd med de øvrige funktionærer finder, at fangen har udvist en så god opførsel og

en så kendelig stræben efter at opfylde sine pligter og at tage straffen på den rette måde, at han »har gjort sig fortjent« til at opnå de goder eller de lettelser, som vil tilflyde ham i en højere klasse.

Det er en selvfølge, at til god opførsel hører ikke mindst flid i arbejdet, og at således den fange, der ikke med flid og nidkærhed udfører de ham pålagte arbejder, ikke fortjener at opflyttes.

Når en fange opflyttes til højere klasse, tilstås der ham fra først af arbejdspenge efter den for vedkommende klasse fastsatte laveste sats, medens det er overladt til bestyreren efter konference med vedkommende underordnede funktionærer at afgøre, hvor hurtigt fangen efter udvist flid og dygtighed kan rykke op på de højere satser.

Med hensyn til forståelsen af de almindelige bestemmelser i litr. f, 1ste passus, hvis anvendelse selvfølgelig beror på et skøn, vil departementet ikke undlade at bemærke, at det næppe vil være rigtigt i alt for høj grad at urgere ordet »særdeles«.

Når en fange i henhold til de almindelige bestemmelser i litr. d (jfrt. med refselsesreglementet § 1 f) for udvist slet forhold nedsættes i lavere klasse, bør dette ikke ske for nogen forud bestemt og fangen tilkendegivet tid; men det må komme an på hans opførsel, hvor vidt og hvor snart han igen kan flyttes op i højere klasse. —

I det følgende skal jeg tillade mig i korthed at angive de fordele og tillige de væsentligste ulemper, som jeg under anstaltens bestyrelse har fundet at være tilstede ved et klassesystem efter ovenanførte reglement.

Fordelene:

Det norske klassesystem er, som man ser, forbundet med progression. Jo højere fangen rykker op i klasse, desto flere begunstigelser kommer han i besiddelse af. Der ligger heri for fangen en kraftig spore til at opføre sig vel, da dette er en betingelse for oprykningen, og det progressive klassesystem må for så vidt siges at have betingelser

for at virke meget godt i disciplinær henseende. Allerede det ikke at rykke op, når minimumstiden for en fanges ophold i en klasse er udloben, altså at blive tilbageholdt i klasse, er for fangen en straf, skont det af styrelsen ikke betragtes som sådan. Så meget hårdere føler fangen da den straf, som består deri, at han flyttes ned i klasse, måske helt ned i den nederste. Det er et stort gode, at man på denne måde er i besiddelse af straffe, der ikke skade hverken fangen eller anstalten. Disse straffe skade nemlig ikke fangens helbred, således som f. ex. berøvelse af måltider, anvendelse af mørk celle o. s. v. kan gøre, lige så lidt som de skade anstaltens økonomi, således som enhver hensættelse i straffecelle uden sysselsættelse gør, idet anstalten for den tid, sådan refselse varer, går glip af fangens arbejdskraft. Det er kun skade, at ikke også tilbageholdelse i klasse foruden af fangerne også af styrelsen betragtes som refselse og som sådan kan træde i stedet for anden refselse.

Ulemperne.

1) I følge reglementet for fangebehandlingen måtte fanger, der tilhørte forskellige klasser, ikke være i samme lokale om natten og i fritiderne. Skulde derfor fangerne grupperes efter alder, dannelses, moralsk forhold, første gangs forbrydere skilles fra recidivister, lapper fra normænd o. s. v., så måtte sådan gruppering foregå særskilt inden hver klasse, og måtte således for hver klasse tiltrænges adskillige lokaler, da der jo i hver klasse kunde være fanger af alle slags. Imidlertid var der i den herværende anstalt kun ganske få lokaler for hver klasse, og måtte folgelig grupperingen, selv om den foretoges med størst mulige omhu, blive meget mangelfuld.

2) Ved opflytning eller nedflytning i klasse måtte fangerne skifte lokale og dermed også kammerater. Herved forvoldes jævnlig uro i anstalten og bryderi for funktionærerne, i det med fangerne også skulde flyttes deres sengklæder tillige med de sager, der var bleven dem tilladt at have hos sig. Det værste ved denne ordning var imidlertid,

at fangerne, efterhvert som de enten selv rykkede op i klasse eller andre rykkede op i deres klasser, gjorde bekendtskab med stadig flere og flere fanger og det meget intimt bekendtskab, idet de i hviletiderne om dagen havde anledning til på sovelokalerne at passiare ukontrolleret med hverandre, 4 timer daglig om hverdagene og hele dagen om søn- og helligdage. Medens det har været meningen med at holde de forskellige klasser særskilt fra hverandre, at de bedre fanger herved skulle hindres fra de sletteres påvirkning, havde man i virkeligheden ved klassesystemets gennemførelse i vore fællesanstalter bevirket, at fangerne blandedes mere om hverandre end ved noget andet behandlingssystem.

3) I hvert enkelt værelse måtte være en del ledige pladser i anledning af den jævnlig pågående opflytning eller nedflytning i klasse; thi det vilde f. ex. ikke være rigtig at lade en fange sidde igen i sin klasse af den grund, at man ikke havde plads i den højere klasse. En anstalt med progressivt klassesystem og fælles sovelokale kan altså på denne måde ikke rumme så mange fanger, som den ellers kunde have, og bliver folgelig dyrere at drive, idet udgifterne til belysning, ved og betjening, bliver de samme, enten der i lokalerne er få eller mange fanger.

4) At fangerne skal leveres tobak på anstaltens regning fordyrer også anstaltens drift.

5) Da 1ste classes fanger ikke skulde have tobak, medens alle de øvrige klasser fik sådan, var det nødvendigt, så vidt muligt, at holde 1ste classes fanger ganske fjernet fra alle øvrige fanger og fra alle de lokaler, hvori de øvrige klasser var.

Medens således de øvrige classes fanger fik arbejde sammen på fælles værksteder, måtte 1ste classes fanger beskæftiges i for denne klasse egne lokaler, og der kun med sådant arbejde, som i disse drives, væsentlig drevplukning, notbinding, træskæreri og snedkeri. De fanger, der vare smede, mekanikere, gørtlere, blikkenslagere, skrædere, skomagere o. s. v., kunde således, så længe de var i 1ste

klasse, ikke beskæftiges med det håndværk, de forstod, skøndt der for disse håndværk fandtes værksteder i anstalten. Der blev således en hel del arbejdskraft anvendt på en for anstaltens økonomi lidet fordelagtig måde. Også for fangebehandlingen var denne ordning mindre heldig, idet fangerne så ofte nødsagedes at beskæftige sig med arbejde, for hvilket de ingen interesse havde, hvad der gav dem ulyst til arbejde og gjorde dem bitre, vrange og vanskelige at omgås.

6) Tobakken, der for anstaltens regning gaves til fanger i alle de højere klasser, men som 1ste classes fanger ikke måtte have, medførte følgende ulemper:

- a. Smugling af tobak f. ex. gennem vinduer, nøglehuller, trækhullerne på lokum eller fra andre aftalte pladser, hvor tobakken henlagdes til afhentning. Denne smugling voldte funktionærerne adskilligt bryderi og fangerne adskillige afstraffelser, skøndt det utvivlsomt var et forholdsvis kun ringe antal smuglinger, der opdagedes.
- b. For at forebygge denne smugling blev der i 1ste classes lokaler anbragt ståltrådsnet for vinduer og trækhuller, men herved hindredes i betydelig grad lokalernes udluftning.
- c. Tobakken opsparedes og brugtes som byttemiddel, hvorfor fangerne tilkøbte sig af hverandre dels mad, dels en eller anden villighed.

7) Arbejdspengene, hvis størrelse væsentlig var afhængig af den klasse, fangen var i, og altså væsentlig bestemtes efter hans opførsel, virkede på denne måde ikke i nogen synderlig grad som spore til flid og arbejdsdygtighed. I nogen grad kunde de vistnok have virket ansporende, hvis det, inden det for de enkelte klasser fastsatte spatium for arbejdspenge, havde været tilladt at fastsætte deres størrelse efter fangernes flid og dygtighed, således som det i reglementet hedder. Departementet havde imidlertid fortolket den herhen hørende bestemmelse i reglementet således, at ved oprykning i højere klasse skulde alle fanger

begynde med klassens laveste sats, hvorefter de flittige og dygtige successive skulde rykke op til højere satser. Når på denne måde også varigheden af fangens ophold i klassen skulde være en medvirkende faktor ved ansættelsen af arbejdspenge inden det for de enkelte klasser bestemte lille spatium, så tabte arbejdspengene omtrent resten af sin evne til at anspore til flid og dygtighed.

8) Da der for alle fanger, som tilhørte samme klasse, var bestemt samme termin for bogbytte fra anstaltens bogsamling, uanset om fangerne var på fælleslokale eller i enecelle, blev der for de forskellige fanger af samme klasse stor forskel på antallet af bøger, som de fik adgang til at læse. I 1ste klasse, for hvilken terminen for bogbytte var 4 ugentlig, kunde således fangerne, om de var 12 sammen på fælleslokale, i løbet af 4 uger læse 12 bøger, idet det nemlig ikke kunde gå an at forbyde fanger, der var på samme lokale, uden kontrol mindst 4 timer daglig, at læse hverandres bøger, medens fanger i enecelle ikke havde adgang til at læse mere end 1 bog i løbet af 4 uger, og det uagtet fanger i enecelle trænger til mere lektüre end fanger på fælleslokale. Fanger af 4de og 5te klasse, der kunde få resp. 1 og 2 bøger hver uge, havde, om de var 12 sammen på lokale, adgang til i løbet af 4 uger at læse resp. 48 og 96 bøger, hvad de naturligvis ikke på langt nær hverken kunde eller burde kunne række.

9) I skolen var fangerne fordelt i klasser, ikke efter deres kundskaber og udvikling, men efter ganske andet hensyn, idet skoleklasserne faldt sammen med disciplinærklasserne. På denne måde skete det, at fanger på det forskelligste kundskabstrin sad i samme skoleklasse, og at opflytning som også nedflytning på skolen fandt sted ikke som ellers ved skoler almindelig, væsentlig ved skolens begyndelse efter ferierne, men uafbrudt og nærsomhelst hele året igennem.

10) En første gangs forbryder, som opførte sig vel, kunde efter $2\frac{1}{2}$ års forløb have nået op i øverste klasse, og var der således senere ikke nogen progression for ham.

En gentagne gange recidiveret fange, der opførte sig vel, kunde efter forløbet af mindre end $2\frac{1}{2}$ år nå op i 4de klasse, den højste klasse, recidivisterne kunde nå, og var der da heller ikke for ham længere nogen progression. For mange fanger, der var inddømt for lang tid, var der således progression kun i de første år af deres straffetid, medens deres hele øvrige straffetid var uden nogen som helst progression.

11) Spørgsmålene om fangers opflytning i klasse afgjordes efter det løseste skøn og med fuldstændig vilkårlighed. Fanger, der holdtes tilbage i klassen, kom ikke sjelden og spurgte om årsagen hertil; de vidste ikke, hvori de havde forgæet sig; thi ingen funktionær havde nogen sinde talt irettesættende til dem; de vilde gerne vide, hvad man havde at udsætte på dem, for at de kunde rette herpå. Og man kunde ofte ingen årsag angive. Fangerne fik på denne måde indtryk af, at oprykning eller tilbageholdelse beroede på funktionærernes vilkårlighed eller partiskhed, og at der ikke gaves retfærdighed i strafanstalten, men at alt kun beroede på den rå magt.

12) I henhold til reglementets almindelige bestemmelser litr. c blev en refselse af forskellig hårdhed, eftersom fangen på den tid han refsedes havde kortere eller længere tid igen til oprykning. Den, der havde flere måneder igen at være i klasse, kunde uagtet refselsen til ret tid rykke op i højere klasse, medens den, hvis tid i klassen næsten var udløbet, nødtes at forblive der 1 à 2 måneder længere.

13) Kun fanger i 4de og 5te klasse skulde bruges til arbejde i køkken, bageri, vadskeri, til renholdelse m. v. At skaffe fanger af nævnte klasse til disse arbejder voldte den største vanskelighed og var det endog undertiden umuligt at overholde denne bestemmelse. At kun fanger af de øverste klasser skulde foretage tømning af lokumer eller rengørelse af kloaker o. s. v. syntes derhos lidet stemmende med princippet om progression i begunstigelser.

14) Kun fanger i 4de og 5te klasse kunde få under-

visning i sang. Herved indskrænkedes man så betydelig i udvalget af stemmer, at det blev meget vanskeligt at få noget sangerchor i stand for gudstjenesten.

Omkring på sovelokalerne, hvor fangerne opholder sig i deres fritid, c. 4 timer om hverdagene og hele dagen om søn- og helligdagene, var det fangerne tilladt at synge når som helst, kun ikke om natten, og det enten de var i fælleslokale eller i enecelle, enten de sang solo eller i kor. På samme tid som det søgtes hindret, at fanger fra et lokale talte med fanger, der tilhørte et andet lokale, var det ikke forbudt fangerne gennem sang at sætte sig i forbindelse med hverandre.

Omkring på sine resp. lokaler havde 4de og 5te klassens fanger lov til at benytte musikalske instrumenter, såkaldte »salmodikons«.

Forbud mod slig sang eller salmodikonspillen, om det så kun var for celleafdelingens vedkommende, kunde muligt være blevet anset stridende mod forudsætningerne for flere af de gældende bestemmelser.

Under 25 september 1888 har justisdepartementet atter udfærdiget et forandret reglement, der få dage efter trådte i kraft, og som er sålydende:

Grundregler.

- a. Fange opflyttes ikke fra lavere til højere klasse, med mindre han ved god opførsel og flid og ved en kende-
lig stræben efter at opfylde sine pligter og at tage
straffen på rette måde har gjort sig dertil fortjent.

Fange, der på sådan måde særlig måtte udmærke sig, kan, for så vidt han ikke har hensiddet i strafanstalt, opflyttes i højere klasse efter kortere ophold i lavere klasse end nedenfor bestemt.

- b. For udvist slet forhold kan fange nedsættes i lavere klasse lige indtil i den nederste. Sådan nedsættelse kan anvendes såvel som eneste straf som i forbindelse med anden straf.

Ved god opførsel kan fangen efter mindst 2 må-

neders ophold i 1ste, 3 måneders i 2den og 4 måneders i 3dje klasse atter gøre sig fortjent til at rykke op i den klasse, hvor han var for nedsættelsen, men skal da forblive der mindst i den for klassen bestemte korteste tid. Er fangen nedsat fra 5te klasse, kan han ikke komme tilbage til den.

- c. Fange, der er straffet for en i anstalten begået forseelse uden tillige at nedsættes i lavere klasse, kan ikke opflyttes i højere klasse for mindst 1 måned efter at straffen er udstået, hvis han er i 1ste eller 2den klasse, og mindst 2 måneder efter udstået straf, hvis han er i 3dje eller 4de klasse.
- d. Spørgsmaal om opflytning til højere klasse har bestyreren at forelægge til drøftelse af funktionærforsamlingen, førend han tager sin bestemmelse.

Også angående fastsættelse af arbejdspenges størrelse bør bestyreren konferere med vedkommende underordnede funktionærer.

- e. Der kan efter bestemmelse af præsten med bifald af bestyreren udlånes fangerne i de forskellige klasser bøger af bogsamlingen efter en såvel i henseende til bogernes art som til udlånenes hyppighed rimelig progression og i forhold til fangernes antal på lokalerne.
- f. Optjente arbejdspenge kan for hvert halvår indsættes på fangens konto, men til disposition af bestyreren, i autoriseret sparebank. Efter fangens anmodning kan dog bestyreren bestemme, at indtil halvdelen af optjente arbejdspenge udbetales til fangens trængende ægtefælle, børn eller forældre.

Ved fangens løsladelse afgør bestyreren, om de oplagte arbejdspenge eller en del deraf, som ikke findes at burde anvendes til fangens opklædning eller til rejsepenge for ham, skal udbetales til fangen eller på anden måde anvendes til dennes bedste.

- g. Gør fange sig skyldig i grovere forseelse, kan optjente arbejdspenge forbrydes. Dog må justis-departementets bestemmelse herom for hvert enkelt tilfælde indhentes.

Optjente, men til fangen endnu ikke udbetalte arbejdspenge forbrydes, når fangen på nyt indsættes i strafanstalt.

- h. Ødelægger eller beskadiger fangen med hensigt eller af grov uagtsomhed nogen strafanstalten eller dens funktionærer tilhørende genstand, kan bestyreren bestemme, at erstatning herfor bliver at udrede af fangens arbejdspenge.
- i. Arbejdspenge er ikke at anse som fangens ejendom, forinden de ere givne ham ihænde, og kan derfor ikke beslaglægges, udexceqveres eller udpantes, så længe de henstå under bestyrerens omsorg.
- k. Dør fangen under opholdet i strafanstalten, bliver arbejdspengene at tilstille vedkommende skifteret eller rette vedkommende.

Specielle bestemmelser.

1ste klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er:
For fanger, der ikke tidligere har hensiddet i strafanstalt, i regelen 4 måneder,
for fanger, der for 1 gang har hensiddet i strafanstalt, mindst 6 måneder,
for fanger, der for 2 eller flere gange har hensiddet i strafanstalt, mindst 9 måneder,
for fanger, der for 3 eller flere gange har hensiddet i strafanstalt, mindst 12 måneder.
- b. Arbejdspenge tilstås ikke.
- c. Efter 2 måneders ophold gives undervisning i religion og læsning og efter omstændighederne i skrivning.
- d. Der kan tilstås fangen, efter at han er anbragt på fælleslokale (jfr. fangebehandlings-reglementets § 5), 1,5 cm. tobak eller 2,5 g. snus hver anden dag.
- e. fangen tillades at afsende og modtage brev samt at modtage besøg hver 3dje måned.
- f. Til brug på søn- og helligdage kan uddeles regnetavler og grifler.

2den klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er:
For fanger, der ikke tidligere har hensiddet i strafanstalt, i regelen 6 måneder,
for fanger, der for 1 gang har hensiddet i strafanstalt, mindst 9 måneder,
for fanger, der for 2 eller flere gange har hensiddet i strafanstalt, mindst 12 måneder.
- b. Arbejdspenge kan tilstås fangen efter udvist flid og dygtighed med indtil 6 ore pr. arbejdsdag.
- c. Der gives undervisning i religion, læsning, skrivning og regning.
- d. Der kan tilstås 1₅ cm. tobak eller 2₅ g. snus daglig.
- e. Brevvexling og besøg tillades hver 2den måned.
- f. Regnetavler kan benyttes også i hviletiderne om hverdagene.
- g. Til brug paa søn- og helligdage kan uddeles skrivebøger og skrivesager.
- h. Fanger kan tilstedes billeder af familien.

3dje klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er:
For fanger, der er dømte til mindre end 6 års strafarbejde, for så vidt de ikke tidligere har hensiddet i strafanstalt, i regelen 9 måneder,
men ellers mindst 12 måneder;
for fanger, der er dømte til strafarbejde i 6 år eller derover eller på livstid,
for så vidt de ikke tidligere har hensiddet i strafanstalt, i regelen 18 måneder,
men ellers mindst 2 år.
- b. Arbejdspenge kan tilstås efter udvist flid og dygtighed med indtil 8 ore pr arbejdsdag.
- c. Undervisning som i 2den klasse med norsk i stedet for læsning.
- d. Der kan tilstås 3 cm. tobak eller 5 g. snus daglig.
- e. Brevvexling og besøg tillades hver 6te uge.

- f. Til benyttelse på son- og helligdage kan, foruden skrivebøger og skrivesager, også uddeles tegnebøger og tegnesager.
- g. Fangen kan overlades visse nyttige og gavnlige genstande udenfor de reglementerede.

4de klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er:
For fanger, der er domte til mindre end 6 års strafarbejde, 18 måneder,
for fanger, der er domte til tidsbestemt strafarbejde i 6 år eller derover, 2 år,
for livstidsfanger 3 år.

Fanger, der tidligere har hensiddet i strafanstalt, kan ikke opflyttes højere end i denne klasse, ej heller fange, som under opholdet i denne klasse er bleven irettesat eller revset.

- b. Arbejdspenge kan tilstås efter udvist flid og dygtighed med indtil 10 øre pr. arbejdsdag.
- c. Undervisning kan tillige gives i historie og geografi.
- d. Tobak kan tilstås som i 3dje klasse.
- e. Brevvexling og besøg tillades hver måned.
- f. Der kan tilstås fangen salmodikon til brug på son- og helligdage.
- g. Skrivebøger kan benyttes også i hviletiderne om hverdagene.

5te klasse.

- a. I denne klasse kan kun opflyttes fanger, som særlig måtte have udmærket sig ved en i alle henseender god opførsel.
- b. Arbejdspenge tilstås efter udvist flid og dygtighed med indtil 12 øre pr. arbejdsdag.
- c. Salmodikon og tegnesager kan benyttes også i hviletiderne og om hverdagene.
- d. Foruden de i foregående klasser indrømmede begunstigelser kan fangen, når han vedblivende viser udmærket god opførsel, af bestyreren tilstedes andre og

store friheder, for så vidt de kan forenes med tilbørlig orden i anstalten.

e. I det sidste år af straffetiden tillades det mandsfanger at bære skæg.

Samtidig bestemte justis-departementet, at i stedet for fangebehandlings-reglementet § 8, — i følge hvilken fanger henhørende til forskellige klasser ikke skulde kunne anbringes i samme soverum, medens derhos klasseinddelingen, så vidt dertil var anledning, også skulde lægges til grund ved fangernes anbringelse på arbejdsrummene — skal følgende bestemmelse indtil videre gælde: »Ved anbringelse af fangerne på de fælles arbejdsrum og soverum bør, navnlig hvad soverummene angår, så vidt mulig iagttages, at sådan klassifikation af fangerne finder sted, som måtte anses hensigtsmæssig og gavnlig.«

I følge dette senest forandrede reglement for klasseinddeling og arbejdspenge m. v. i fælles-strafanstalterne og i følge justis-departementets bestemmelse om forandring i fangebehandlings-reglementet § 8 blir fordelene ved klassesystemet de samme som før, medens en stor del af de med det tidligere reglement forbundne ulemper er bleven fjærnet. Jeg skal her tillade mig at nævne de væsentligste forbedringer ved det senest udfærdigede reglement:

Det vil herefter være tilladt, når det måtte findes tjenlig, at have fanger af forskellige klasser i samme lokale. På denne måde vil fangernes gruppering kunne blive hensigtsmæssigere end hidtil.

Da den tidligere nødvendighed af med forandring af klasse også at skifte lokale er ophævet, vil de forskellige lokaler kunne bedre udnyttes.

Da nu fangerne i 1ste klasse skal have tobak, blir det ikke længere nødvendigt at holde denne klassens fanger så strengt skilt fra de øvrige klassers fanger som hidtil, og bortfalder derfor de ulemper, som var forbundne med den tidligere strenge adskillelse.

For arbejdspengene er der i hver klasse givet adgang til et større spatium end hidtil, idet de nu kun har en

maximumsgrænse, medens der intetsomhelst minimum er sat for dem, og skal de derhos, inden det for de forskellige klasser fastsatte maximum, gives udelukkende efter flid og dygtighed.

For udlån af bøger fra anstaltens bogsamling er truffen heldigere bestemmelser.

For såvel recidivister som fanger med lang straffetid vil oprykningen i klasse herefter blive langsommere.

Ved valget af fanger til de forskellige slags arbejder er man ikke længer bunden til bestemte klasser, men har frit valg gennem alle klasser.

Sangundervisningen er ikke længere indskrænket alene til 4de og 5te klasse, men kan alle klassers fanger nu deltage i øvelserne i kirkesang.

Skøndt der vistnok fremdeles er forbunden en del ulemper også med det senest udfærdigede reglement for klasseinddeling og arbejdspenge m. v. i fælles-strafanstalterne, må imidlertid dette reglement anses for at være hensigtsmæssigere end det forrige, og er det derfor bleven modtaget med den største glæde og taknemmelighed.

I November 1888.

A. DAAE.

Direktør for Trondhjem strafanstalt.